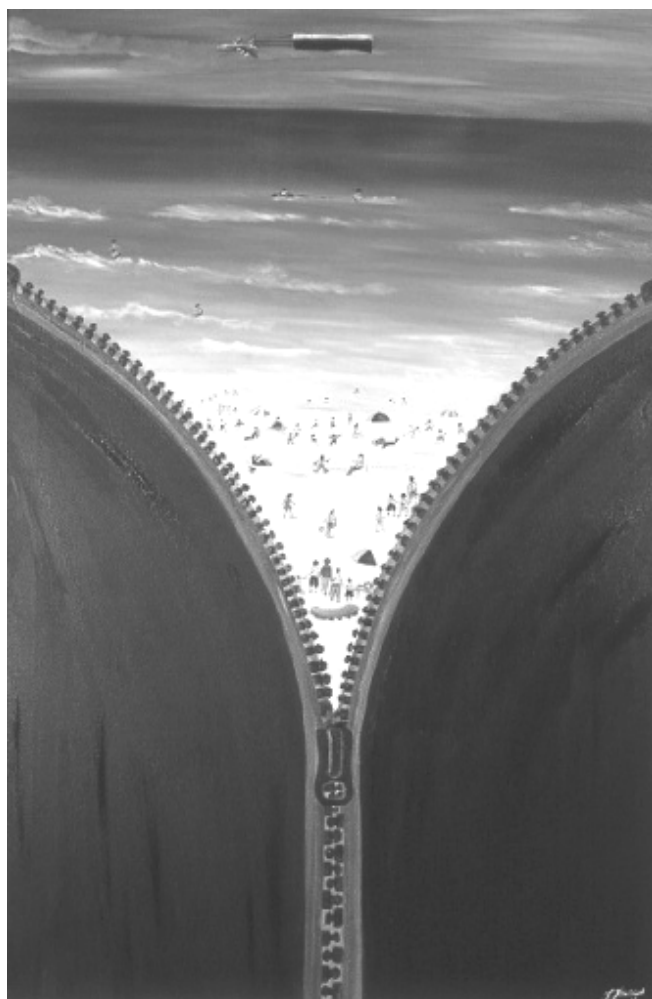

SφD

FILOZOFIJA IN IZZIVI SLOVENSKE DRUŽBE

Simpozij

dvorana Ivana Hribarja Univerze v Ljubljani

30. november 2006

Kazalo

Program	4
Namen in cilj simpozija	5
Povzetki	6
dr. Andrej Ule DRUŽBA ZNANOSTI IN RACIONALNOST	6
dr. Branko Klun POSTMODERNA FILOZOFIJA IN RELIGIJA	7
dr. Borut Ošljaj ZA KULTURO DIALOGA - Filozofija in slovenska ideološka bipolarnost	7
dr. Cvetka Hedžet Tóth ODGOVORNOST FILOZOFIJE – UVELJAVLJANJE ETIKE	8
dr. Janez Juhant "PRIMUM VIVERE DEIN PHILOSOPHARI" OZIROMA NEMOČ FILOZOFIJE NAD PRAKTIČNIM	9
Vojko Strahovnik MORALNA TEORIJA IN INTUICIJE	10
dr. Zdenko Kodelja PROBLEMI VZGOJE V OBDOBJU PLURALIZMA VREDNOT	10
dr. Janez Vodičar POUK FILOZOFIJE V GIMNAZIJI KOT PRISPEVEK K DRŽAVLJANSKI VZGOJI MLADIH	11
dr. Janez Krek NEOLIBERALIZEM V ŠOLSTVU: ZNANJE, VZGOJA IN ŠOLSKE REFORME	12
dr. Igor Pribac POMEN PREVAJANJA HUMANISTIČNIH IN DRUŽBOSLOVNIH BESEDIL V SLOVENSKI JEZIK	12
dr. Darko Štrajn NEIZOGIBNOST POLITIČNEGA – FILOZOFIJA IN SVOBODA	13
dr. Boris Vezjak FILOZOFIJA IN SPROŠČENA SLOVENIJA	14

Program

- 9.00 Uvodni nagovor Predsednika SFD, dr. Boruta Ošlaja
- 9.15 DRUŽBA ZNANOSTI IN RACIONALNOST dr. Andrej Ule
- 9.55 POSTMODERNA FILOZOFIJA IN RELIGIJA dr. Branko Klun
- 10.35 ZA KULTURO DIALOGA - Filozofija in slovenska ideološka bipolarnost dr. Borut Ošlaj
- 11.15 Odmor
- 11.45 ODGOVORNOST FILOZOFIJE – UVELJAVLJANJE ETIKE dr. Cvetka Hedžet Tóth
- 12.25 "PRIMUM VIVERE DEIN PHILOSOPHARI" OZIROMA NEMOČ FILOZOFIJE NAD PRAKTIČNIM dr. Janez Juhant
- 13.05 MORALNA TEORIJA IN INTUICIJE Vojko Strahovnik
- 13.45 Odmor za kosilo
- 15.15 PROBLEMI VZGOJE V OBDOBJU PLURALIZMA VREDNOT dr. Zdenko Kodelja
- 15.55 POUK FILOZOFIJE V GIMNAZIJI KOT PRISPEVEK K DRŽAVLJANSKI VZGOJI MLADIH dr. Janez Vodičar
- 16.35 NEOLIBERALIZEM V ŠOLSTVU: ZNANJE, VZGOJA IN ŠOLSKE REFORME dr. Janez Krek
- 17.15 Odmor
- 17.30 POMEN PREVAJANJA HUMANISTIČNIH IN DRUŽBOSLOVNIH BESEDIL V SLOVENSKI JEZIK dr. Igor Pribac
- 18.10 NEIZOGIBNOST POLITIČNEGA - FILOZOFIJA IN SVOBODA dr. Darko Štrajn
- 18.50 FILOZOFIJA IN SPROŠČENA SLOVENIJA dr. Boris Vezjak

Namen in cilj simpozija »Filozofija in izzivi slovenske družbe«

V čedalje bolj zaostrenih političnih, socialnih, gospodarskih, ekoloških, ideoloških, svetovnonazorskih in religioznih razmerah se radikalno zastavlja vprašanje vloge in pomena filozofije v sodobni družbi, še zlasti, ker filozofija samo sebe nenehno predstavlja kot najvišjo obliko kritične misli. Vsak čas in prostor od nje terjata, da na novo verificira svoj splošni in posebni družbeni položaj ter pri tem zavzame zanjo prepoznavno vlogo protagonista kritičnega dialoga. Osrednji namen simpozija se osredotoča na razmerje filozofije in slovenske družbe, ki jo bolj kot kdaj koli prej zaznamuje kulturna dezorientacija in razklanost glede vrednostnih, socialnih, političnih in ideoloških vprašanj. Vsesplošna bipolarnost slovenske družbe sama na sebi - zlasti če jo primerjamo z dogajanjem v drugih državah - morda niti ni posebno problematična, zaskrbljujoča pa postane takrat, ko je ne spremlja kultura dialoga v njenem odprtem ter kritičnem soočanju in mišljenju razlik; in prav odsotnost slednje najbolj eklatantno opredeljuje slovensko resničnost. Če je katera oblika vednosti posebej poklicana, da gradi kulturo kritičnega dialoga, potem je to v prvi vrsti prav gotovo filozofija.

Simpozij iz različnih filozofskih zornih kotov odgovarja na naslednje okvirne izzive:

- 1) Ali lahko filozofija prispeva k razvoju slovenske družbe?
- 2) Na kak način se naj vključi v razreševanje njenih antinomij?
- 3) Politizacija in ideologizacija *versus* etizacija in humanizacija družbe (družba in etos).
- 4) Problem dialoga znotraj medkulturnih in notranje - oz. intrakulturnih diferenc
- 5) Vzgoja in vrednostni vakuum
- 6) Slovenija in globalizacija

Ob vsem tem pa pogovor o problemih, ki preraščajo posamezne disciplinarne usmeritve, hkrati ponuja tudi plodno polje, po eni strani za preverjanje praktične razsežnosti in odgovornosti posameznih filozofskih diskurzov in po drugi strani za možno oživitev notranje-filozofskega sodelovanja, ki je od osamosvojitve naprej povsem zastal.

Predsednik Slovenskega filozofskega društva
izr. prof. dr. Borut Ošljaj

Povzetki

Dr. Andrej Ule

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

DRUŽBA ZNANOSTI IN RACIONALNOST

Da bi razumeli možno preobrazbo sodobnih družb v družbe znanja, moramo vedeti, kako se znanost in tehnologija umeščata v sodobno družbo, se ob tem sama spreminjata in hkrati spreminjata tudi družbo samo. Te spremembe ne potekajo v zgodovinsko in družbeno praznem prostoru, temveč v določenih družbenoekonomskih razmerah, ki jih opredeljujejo številni sistemski konflikti in nasprotja, ki jih ni mogoče poljubno spreminjati. Zato, da bi lahko razumeli fenomen in pojem družbe znanja potrebujemo nadaljnji, še ne razvit, koncept znanosti kot medsebojno prepletenega družbenega in epistemskega procesa. Za razliko od nekdanjih utopičnih konstruktov idealnih družb ne gre za kako idealno družbo, temveč za družbo z vsemi pomanjkljivostmi in prednostmi moderne civilizacije, številnimi nasprotji in konflikti, vendar pa tudi družbo, ki je prisiljena, da se, tako v svojih upravnih središčih kot na svojih obrobjih, vede in organizira v skladu s temeljno epistemsko kulturo, katere najboljši vzorec nam danes predstavlja sodobna znanost oziroma njen način dela in samoorganizacije. Tako zamišljena družba znanja razvija specifične oblike racionalnosti, ki so v skladu z nehierarhičnim, paralelno porazdeljenim delovanjem družbenih akterjev. Zagovarjam tezo, da je to posebna oblika socialno porazdeljene racionalnosti, ki se uveljavlja skozi pretežno implicitna pravila kolektivnega in individualnega delovanja, ki podpirajo rast epistemske kulture v neki družbi. S tega stališča razpravljam tudi o vlogi in možnosti filozofije v razvoju epistemske kulture v Sloveniji.

dr. Branko Klun

Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani

POSTMODERNA FILOZOFIJA IN RELIGIJA

Medtem ko naraščajoče mnoštvo filozofskih smeri priča o postmoderni, hermenevtični dobi razuma in o načelnem pluralizmu, se glede religije ohranja predsodek, da v njej ostaja (pred)moderna ideal enovite racionalnosti, ki v sebi nosi potencial fundamentalizma. Toda faktilna situacija se velikokrat zdi prav nasprotna: filozofija v odnosu do krščanstva ostaja na modernih razsvetljenskih pozicijah, krščanska misel pa postaja vedno bolj odprta za hermenevtični izziv. Prispevek želi tematizirati nekatere posledice postmoderne tako za filozofijo kot za krščansko misel zlasti v kontekstu slovenske družbe.

dr. Borut Ošljaj

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

ZA KULTURO DIALOGA

- Filozofija in slovenska ideološka bipolarnost -

Osrednjo temo prispevka predstavlja problem odsotnosti dialoške kulture v slovenski družbi, ki je po avtorjevem prepričanju tesno povezana z njeno ideološko bipolarnostjo oz. ostro razklanostjo glede temeljnih vrednostnih, političnih, religioznih in svetovnonazorskih vprašanj. Na ravni prevladujočih simbolnih diskurzov omenjeno bipolarnost in posledično nezmožnost dialoške naravnosti zastopata t.i. liberalni in klerikalni blok. Pri kritični presoji vzrokov za dano stanje je glavni poudarek namenjen slovenskim liberalom; po eni strani zaradi njihove večje objektivne odgovornosti po drugi pa zaradi boljše teoretske artikuliranosti njihove pozicije. Avtor razvija prepričanje, da resnični dosežek kritične misli znotraj obravnavane bipolarnosti ni v tem, da skušamo filozofsko argumentirajoč potrditi in upravičiti eno oz. zavreči in diskreditirati drugo pozicijo, temveč v tem, da pokažemo, zakaj sta obe v antropološkem vidiku sploh možni in v sebi nenazadnje tudi smiselni. Na podlagi kratke analize negativnega in pozitivnega pojma svobode in njunega možnega potencialnega presečišča so v zadnjem delu predstavljeni nekateri kriteriji, ki razpirajo regulativne pogoje dialoga ter s tem možnost prehoda iz prevladujoče politizacije slovenske družbe v njeno etizacijo.

dr. Cvetka Hedžet Tóth

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

ODGOVORNOST FILOZOFIJE – UVELJAVLJANJE ETIKE

Danes prihaja do konjunktore etike, ki je bila domala nema dolga desetletja v drugi polovici prejšnjega stoletja. Kot da bi se ta trenutek še pred kratkim popularna teoretska politizacija, ki je prisegala na solidarnost univerzalnih razsežnosti, umaknila etizaciji sveta in zdaj od etike pričakujemo, naj poda nove možnosti v poskusu obvladovanja svetovnih problemov in z miroljubnimi sredstvi skuša odpravljati zlo, ki ima svetovne razsežnosti. Seveda ostajajo odprte vse dileme – tudi v našem slovenskem prostoru – glede učinkovitosti univerzalne etike nasploh in vprašanja o možnosti etike kot take, glede na to, kar je človek po svoji naravni danosti in ustroju, toda potreba po etiki ostaja, vedno bolj se krepi.

Sodobni katoliški teolog švicarskega porekla Hans Küng (roj. leta 1928), ki so mu zaradi njegove načelne heretske drže leta 1979 odvzeli celo predavateljsko pravico na katoliški fakulteti v Tübingenu, je tvorec novega svetovnega etosa. Po njegovem svetovni etos nikakor ne pomeni nove svetovne religije, ampak prej etični koordinatni sistem, ki je zaobvezujoč za vse. Etika na kateri vztraja svetovni etos je univerzalna, kot taka velja za vsakega človeka od povsem navadnega do politika, znanstvenika, umetnika, skratka za vse, poklicno še tako različno usmerjene ljudi, velja tudi ne glede na raso, kulturo, religijo, svetovni nazor, za verujoče in neverujoče, religiozne in nereligiozne.

Članek še posebej poudarja pomen temeljnega zaupanja – reči svetu, stvarnosti da –, kajti po Hansu Küngu šele iz njega raste notranja avtonomija človeka, samodajanje zakonov, občutek samoodgovornosti pri tem, kako se v življenju samouresničujemo in hkrati sooblikujemo svet. Kot tako je temeljno zaupanje, ki je z vsem nasprotje nihilizmu oziroma nihilizaciji sveta – ta, ki svetu izraža nezaupanje, mu reče celo ne –, tudi podlaga temeljnega etosa, življenjskega etosa, globalno gledano, svetovnega etosa. V svojih najnovejših delih Küng sooča svoje nazore z globalizacijo, ki sega na vsa področja življenja, zato članek poudarja njegovo odločno zahtevo: »Globalizacija zahteva tudi globalizacijo svetovnega etosa: spričo problemov svetovne politike in svetovnega gospodarstva zahteva svetovni etos, ki je sprejemljiv tako za velike religije kot tudi za neverujoče, humaniste, posvetneže.«

dr. Janez Juhant

Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani

"PRIMUM VIVERE DEIN PHILOSOPHARI" OZIROMA NEMOČ FILOZOFIJE NAD PRAKTIČNIM

Tako stari Platon kot moderni sociolog in filozof Bauman izpostavljata družbeno vlogo mislecev oziroma filozofov. Platon zastopa v Državi stališče, da so filozofi na vrhu družbene lestvice ravno zato, ker jim v družbi pripada urejevalna vloga. Tudi Bauman, ki sicer v ospredje postavlja bolj kritično vlogo sociologov ugotavlja, da so sociologi in drugi intelektualci v sodobni družbi zanemarili svojo kritično dolžnost. Zdi se, da je ob spremembah, ki so se zgodile v Sloveniji to kritično vlogo zanemarila intelektualna srenja s slovenskimi filozofi vred. Očitno je sprememba sistema, uveljavljanje lastne države in predvsem vzpostavljanje novega gospodarskega in socialnega reda tako zaposlila vse, da je vsakdo gledal, kako bo preživel, potem pa bo čas za filozofiranje. Neka analogija se ponuja tudi s svetovno globalizacijo, kjer dobivajo vedno večjo moč gospodarstveniki, ki usmerjajo celo politike, medtem ko se zdi, da imajo misleci v teh procesih vedno manjšo težo. Zdi se, da neko nelagodnost tako v primeru dogajanja na Slovenskem kakor po vesoljnem svetu delijo tudi teologi. Skratka zdi se, da manjka nosilcev, ki bi dali spremembam etično-kritično ost in tako utrjevali smernice dolgoročnosti in preživetja.

Vojko Strahovnik

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

MORALNA TEORIJA IN INTUICIJE

V prispevku bom najprej podal nekaj misli o vlogi moralne teorije in vanjo umestil intuicijo. Podal bom kratek zagovor intuicije kot poti do doseganja vednosti in se zatem vprašal, kakšne so posebnosti moralne intuicije. Sledil bo drugi del, v katerem se bom ukvarjal s spoznavno vrednostjo in dinamiko običajnih intuicij, ki spremljajo presojanje posameznih primerov. Po teh običajnih ali vsakdanjih moralnih intuicijah moralni teoretiki pogosto posegajo, da bi potrdili svoja stališča ali ovrgli stališča drugih. Govora bo o tako imenovanih proti-primerih oziroma bolje o miselnih poskusih kot »črpalkah intuicij« in problemih, ki jih vnašajo v filozofsko razpravo. Preko svojih premišljevanj se bom poskušal približati odgovoru na vprašanje o tem, kakšna je vloga filozofije v neki širši razpravi, tako o temeljih družbenih vrednotah kot tudi posebej pri vprašanjih znotraj praktične etike. Pri obojem smo filozofi večkrat vzpodbujeni, da s svojimi komentarji ali razmišljanji po svoje osvetlimo odgovore na takšna vprašanja in probleme. Ob tem se velikokrat ne moremo izogniti moralnim intuicijam. To me bo pripeljalo tudi do vprašanja »moralnih strokovnjakov«.

dr. Zdenko Kodelja

Center za filozofijo vzgoje, Pedagoški inštitut, Ljubljana

PROBLEMI VZGOJE V OBDOBJU PLURALIZMA VREDNOT

Izhodišče dosedanje koncepcije slovenskega šolstva je bilo, da v sodobnih pluralnih družbah, v katerih obstaja več različnih svetovnih nazorov in vrednostnih sistemov, javnega šolstva, ki mora biti dostopno vsem, ni mogoče graditi na tem ali onem partikularnem vrednostnem sistemu, temveč le na vrednotah, ki so skorajda splošno sprejete in so zato lahko skupne skoraj vsem državljanom, ne glede na razlike v njihovih vrednostnih preferencah in svetovnonazorskih prepričanjih (na vrednotah torej, kot so človekove pravice, strpnost, solidarnost, pravičnost, pravna država, pluralna demokracija), z zasebnimi šolami pa zadostiti potrebam tistih staršev, ki želijo, da se njihovi otroci šolajo na šolah, ki jih vzgajajo v skladu s partikularnimi vrednotami, na primer v skladu z religioznimi ali svetovnonazorskimi prepričanji staršev. Problem slovenskega šolstva zato ni, kot je večkrat mogoče slišati, v namišljeni šoli brez vrednot, temveč v tem, ali so vrednote, na katerih temelji, prave in zadostne.

dr. Janez Vodičar

Teološka fakulteta, Univerza v Ljubljani

POUK FILOZOFIJE V GIMNAZIJI KOT PRISPEVEK K DRŽAVLJANSKI VZGOJI MLADIH

V družbi, kjer se vedno bolj poudarja doživetje, občutje in kjer se po Schulzu človek uvršča v družbeno lestvico po tem, kar si lahko privošči na področju doživetij, je pri pouku filozofije težko vztrajati pri sokratski ideji ljubezni do modrosti. Pogosto se dogaja, da mladi razumejo filozofijo kot trenutek uspešnega dokazovanja svojega prav in pogleda, ki jim v tistem trenutku najbolj odgovarja. Zelo težko je prebuditi njihovo pripravljenost za kritičen premislek lastnih izhodišč.

Tak odziv mladih je le pokazatelj splošnega družbenega stanja, kjer težko najdemo pripravljenost za trezen premislek, še posebej takrat, ko nam gre dobro. Naj potem tudi pouk filozofije pride prav samo takrat, ko je človek v krizi, ko pride do globljih družbenih pretresov, kot to poskušajo tržiti že t. i. filozofije dobrega življenja?

Na to vprašanje ni dobro odgovoriti samo zaradi pouka filozofije, ampak zaradi same družbene konotacije izobraževanja. Vloga izobraževanja je vedno večja, hkrati pa ne zadovoljuje več temeljnim potrebam, ki so jo sploh vzpostavile kot splošno družbeno dobro: prenosu vedenja, vrednot in pomoči pri vzpostavljanju lastne identitete posameznika. Zahteve po vedno večji vlogi vzgoje za skupne družbene vrednote v celotnem procesu izobraževanja, bodo težko dosegle svoj smoter, če ne bomo skupaj v t. i. 'družbi doživetij' našli poti, kako predstaviti mladim državljske vrline kot smiselne. Pot L. Ferrya, ki preko vertikalne transcendence poskuša rešiti nemoč sodobne družbe ob premagovanju gole usmerjenosti v zadovoljevanje ozkih individualnih trenutnih potreb po doživetjih, nam odpira nova vprašanja o temelju zahodne sistema vzgoje in izobraževanja.

Sokratski premislek pri urah filozofije bi moral vedno znova voditi v premislek o smiselnosti temeljnih vrednot časa. S tem pomagamo mladim, da prerastejo raven kritike zaradi kritike in jih usmerjamo v iskanje njim primerne skupne dobrega, kar je lahko dober temelj državljske kulture prihodnosti.

dr. Janez Krek

Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

NEOLIBERALIZEM V ŠOLSTVU: ZNANJE, VZGOJA IN ŠOLSKE REFORME

Ali neoliberalizem - neoliberalne rešitve v šolskem sistemu - lahko podpira razvoj družbe v družbo znanja? Ali je uspeh oziroma udeleževanje takšnih ali drugačnih neoliberalnih politik v šolstvu povezan zgolj z neokonzervativizmom v politiki?! Ali podpora neoliberalnim rešitvam v šolske sisteme prihaja le »od zgoraj«, iz politike?! Ali ima filozofija edukacije odgovore na izziv neoliberalnih šolskih politik? - Prispevek zagovarja tezo, da je skupna točka »neoliberalizma« v šolstvu in na prvi pogled demokratičnih teženj v podpiranju decentralizacije in avtonomije v tem, da briše mejo med stroko in politiko, med strokovnostjo in nestrokovnostjo. Prepuščanje strokovnih odločitev v roke lokalne politike in staršev (= nestrokovnjakov) se izide v avtoritarno logiko odločanja v šolskem sistemu. Ali to lahko razvija kakovost dela šol? - Nadalje postavlja in poskuša odgovorjati na vprašanje, od kakšne šole je mogoče pričakovati vzgojo za vrednote, ki so v sodobni družbi vsem skupne in integrativne.

dr. Igor Pribac

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

POMEN PREVAJANJA HUMANISTIČNIH IN DRUŽBOSLOVNIH BESEDIL V SLOVENSKI JEZIK

V svojem prispevku nameravam izpostaviti pomen prevajanja filozofskih besedil in tudi drugih temeljnih humanističnih in družboslovnih besedil v slovenski jezik. Analiziral in zagovarjal bom pomembnost te dejavnosti v štirih pogledih: za razvoj stroke, za ohranitev in razvoj jezika ter nacionalne kulture, za utrditev humanističnih vrednot in za vstop v družbo znanja, ki je pogoj nastanka razvitega konkurenčnega gospodarstva v 21. stoletju. Poleg tega bom ocenil dosedanje delo na tem področju in sistemske pogoje za njegovo nadaljevanje, ki bi moralo biti intenzivnejše od dosedanjega, če hočemo doseči zastavljene družbene razvojne cilje.

dr. Darko Štrajn

Pedagoški inštitut, Ljubljana

NEIZOGIBNOST POLITIČNEGA - FILOZOFIJA IN SVOBODA

Če se filozofija ne zanima za politiko, se politika zanima za filozofijo in vice versa. Zato je težko odmisлити vse okoliščine, v katerih se je filozofija znašla v času, ko se je spet enkrat udeleževala svoboda, ki je nenehno v protislovju s samo neizbežnostjo tega, da bi bila predmet definicije. Vmes ji je umanjkal subjekt. To umanjkanje se je vpisalo v območje rekonstrukcije družbe, ki je postala naloga samoproizvodnje, zaznavne v območju pojma dogodka. Kaj je to, kar ni več družba zaprtosti? Kaj je torej to, kar naj bi bila družba v nastajanju, v krizi, ki je po Deleuzovi izreki s konca osemdesetih let zajela vsa okolja zaprtosti? Deleuzov odgovor ni optimističen, je v nasprotju s sociološkimi slavonspevi informacijski družbi, v ostrem nesoglasju z upravljavskimi vizijami družbe odprte organizacije in tudi v poudarjeno kritičnem razmerju z ekonomsko-pedagoškimi projekcijami »družbe znanja«. Kolikor je mogoče raven, na kateri je pisal Deleuze, primerjati z ravno artikulacije ne povsem drugačne problematike v knjigi Christopherja Lascha, Culture of Narcissism, gre za isti kritični duh pri diagnozi: oba namreč ugotavljata mehanizme, ki ne delujejo z zunanjo prisilo ali, drugače, z nevidno prisilo in s prisilo vidnosti. Je to vendarle tista svoboda, ki je podanike socializmov motivirala k prebuditvi iz desetletne letargije? Nekdanjim žurnalističnim evforijam zavoljo revolucije proti socializmu I. 1989 v imenu svobode danes ne verjamemo več, niti na urbanih poljih ne in še manj v filozofiji. Prikazni weimarskega simptoma zdaj opozarjajo na to, da je na dnevnem redu pred nedavnim »osvobojenih družb« problem izvirne sklenitve družbene pogodbe. Ta bo morala, drugače kot meščanska zgolj predpostavljena, biti bolj dejanska, da bo lahko sploh funkcionirala. Če sledimo Deleuzu, pa vprašanje o svobodi na tej ravni že ni več niti zastavljivo. Eksplicitno se ne postavlja nemara zato, ker je izgubilo relevanco, kajti družba nadzora je izenačena s svobodo samo. Gre za sistem nadzora, v katerem so prosta prehajanja iz enega območja v drugo samoumevna in urejena z ustreznimi kodami. Prepoved se umika zahtevi po pismenosti v kodnih sistemih na mejah odprtosti - kartica s čipom, skupaj s še vedno uporabno magnetno kartico, postaja materialna metafora svobode v družbi nadzora. Toda, mar se ni že zdavnaj kazalo, da je logična dopolnitev sistema svobode omejenega z zakoni (z vsebovano iluzijo avtonomnega subjekta) neko možno prostovoljno suženjstvo v gospodstvu nasmehov in samoumevne sreče kot najvišjega zakona? Na koncu se bo zdelo, da je za nami veliki preobrat, ko zakon ne omejuje več svobode, ampak svoboda omejuje zakon.

dr. Boris Vežjak

Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru

FILOZOFIJA IN SPROŠČENA SLOVENIJA

V Sloveniji izkušamo zanimivo kombinacijo učinkovanja filozofskih konceptov na politične razmere. Sproščena Slovenija, vodilni ideologem nove politične oblasti po letu 2004, razkriva imanentno filozofske korenine. Ko so novorevijaški intelektualci na sledi zbornika Sproščena Slovenija podprli desno politično opcijo skozi Zbor za republiko, so ji ponudili filozofski program sproščenosti, ki korenini v Heideggrovem konceptu Gelassenheit in ki je natančen prevod zanjo. Razvojnoprogramske konture in nato še čisto konkretne gospodarske in politične vsebine aktualne oblasti so preplavile oblike »sproščenosti«, ki pa bolj ali manj odstopajo od izvirne heideggerjanske rabe in predstavljajo možnost zanimive primerjave stika filozofema z realnostjo oziroma možnosti njegove udejanjitve. Sta politični program in vizija oblasti, ki ju v Sloveniji živimo, ker smo zanju volili, po svojem izvoru filozofska? Ima prav Alain Badiou, ko pravi, da teorija o dobri državi, o legitimnem režimu, o dobrem in zlu v redu skupnosti, o demokraciji in diktaturi zadeva politiko le prek ovinka političnega, skozi neogibno porajanje »fiktivnega filozofema«? In končno: je Sproščena Slovenija dober primer za odpoved lamentaciji o tem, da lahko filozofi le mislijo politiko, ne morejo pa je realno kreirati?

Filozofski simpozij

Filozofija in izzivi slovenske družbe

Ljubljana, 30. november 2006
dvorana Ivana Hribarja Univerze v Ljubljani, Kongresni trg 12,
1000 Ljubljana

Organizacija

Programski odbor

Borut Ošlaj (predsednik)

Branko Klun

Luka Omladič

Organizacijski odbor

Cvetka Hedžet Tóth (predsednica)

Janko Lozar

Božidar Škvarč

Finančna podpora

Slovensko filozofsko društvo

Oddelek za filozofijo FFUL

Agencija za raziskovalno dejavnost RS

Prelom

Božidar Škvarč

Grafična oprema

Naslovnica: Juan Zhungur, »Opening to Life«

Str. 6: Emily Holmes, »Adam & Eve«